

**Natura 2000-handleplan
2. planperiode 2016–2021**

***Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors
Sø og Vandet Sø***

Natura 2000-område nr. 24

**Habitatområde H24 og H220
Fuglebeskyttelsesområde F22**

Kolofon

Titel: Natura 2000 handleplan
2. planperiode 2016-2021
Natura 2000 område nr. 24
Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø

Udgiver: Thisted Kommune

År: 2017

Forsidefoto: "Areal ved Nors Sø". Fotograf: Kristian Rønnow Nielsen

Kort: © 2014 Pitney Bowes Software Inc.

Må citeres med kildeangivelse.

THISTED KOMMUNE

Plan- og Miljøafdelingen

Natur

Kirkevej 9

7760 Hurup

teknisk@thisted.dk

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Baggrund.....	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan.....	6
Behov for indsatser.....	8
Indsatser fordelt på aktør.....	9
Prioritering af den forventede indsats.....	10
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	11
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.....	12
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	17

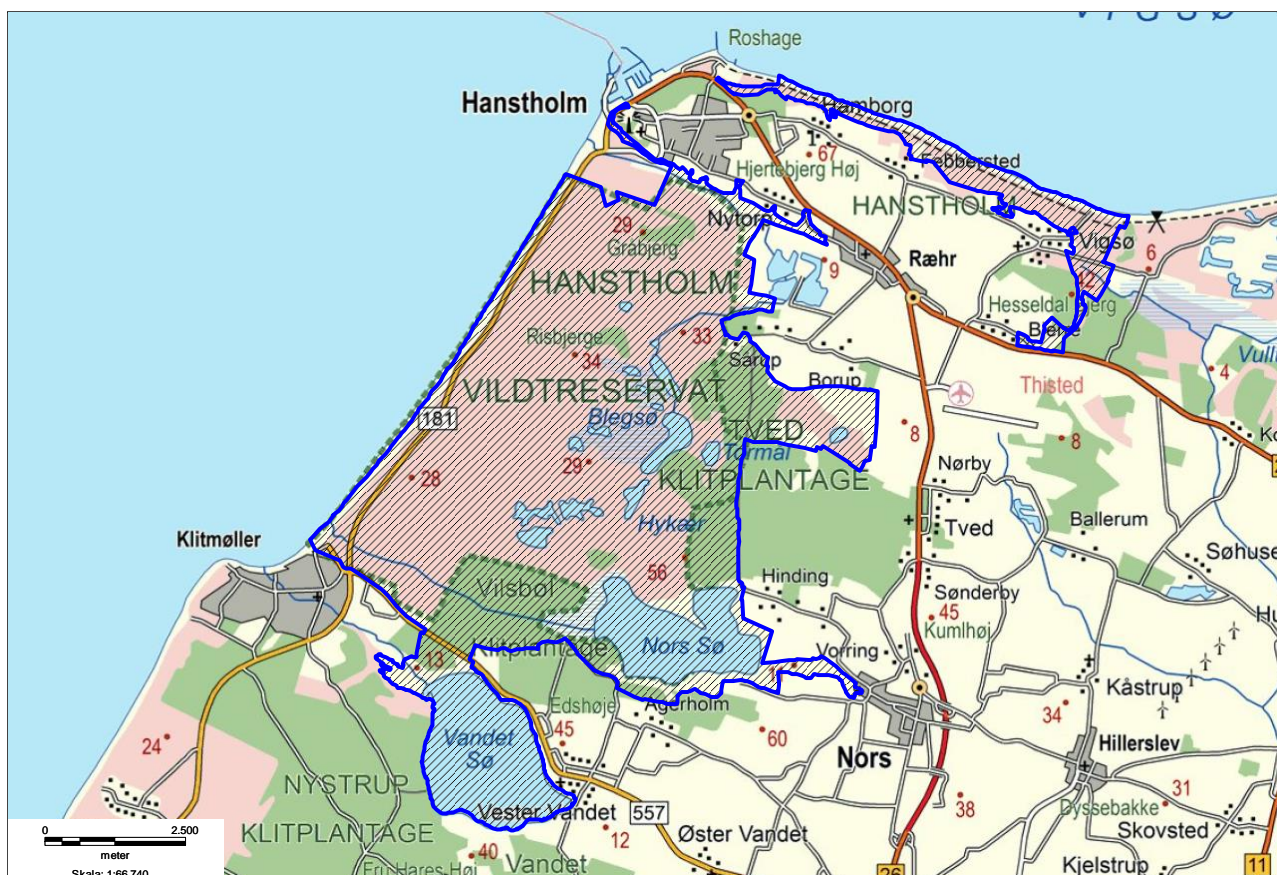
Resumé

Natura 2000 område nr. 24 Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø består af to habitatområder (H24 og H220) samt et fuglebeskyttelsesområde (F22). Hele området er beliggende i Thisted Kommune. Området er på 6.126 ha, hvoraf 4.840 ha er statsejet.

Handleplanen for Natura 2000-område nr. 24 Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er, at naturtyperne og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus. Derudover er målet, at bevare området som et stort, sammenhængende klitlandskab med gode fourageringsmuligheder og levesteder for områdets fugle.

Indsatsen i denne planperiode er rettet mod en grundlæggende plejeindsats på hedearealerne og en bekæmpelse af invasive arter på grå/grøn klit og klithede. Derudover skal Kommunen og offentlige lodsejere være særlig opmærksom på naturtyperne klithede, klitlavning og kalkoverdrev og arterne liden najade samt sædgås.

Figur 1: Oversigt over hele Natura 2000 område nr. 24 Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, som er markeret med den blå skravering.

Kystskrænter med blottet kalkbund og artsrig overdrevsvegetation sikres. De i national og biogeografisk henseende store arealer med klithede og klitlavninger sikres som udstrakt og uberørt natur. Arealer med klitnatur udvides. Ligeledes sikres de nationalt og biogeografisk store arealer med kalkoverdrev og bøg på mor. Desuden sikres områdets truede arter og nationale ansvarsarter.

De næringsfattige søer i området prioriteres højt og sikres en god vandkvalitet. Lobelie sø prioriteres over andre søtyper. Områdets naturlige integritet sikres i form af en hensigtsmæssig drift, pleje og hydrologi og en lav næringsstofbelastning.

Levesteder for områdets store bestand af tinksmed sikres. Desuden sikres områdets truede arter og nationale ansvarsarter. Der sikres fortsat gode vilkår for nordisk lappedykker.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Baggrund

Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen) har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#).

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Thisted Kommune på grundlag af Natura 2000-planen for område nr. 24 Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske områder på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i et Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen Thy ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.

- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016). Thisted Kommune har forud for den endelige vedtagelse af handleplanen foretaget en miljøscreening af denne og truffet afgørelse om, at der ikke er behov for at lave en miljøvurdering. Det er kommunens vurdering, at handleplanens indhold og indsatser overordnet set vil medføre en positiv effekt på naturtyper og arter, som området er udpeget for.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området. Derudover er en stor del af området statsejet, hvilket betyder at indsatser for naturtyperne for disse arealer er sikret gennem Naturstyrelsen Thys drifts- og plejeplaner.

Table 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Thisted Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
	Hegning (Hanstholm nordskrænt)	-	8,5 ha

Table 2. Der er iværksat følgende Life-projekter:

Thisted Kommune	<i>Overdrev II: Målet for dette projekt var diverse habitat-overdrevstyper. REDCOHA: Følgende klithabitatnaturtyper er mål for projektet: 2120, 2130*, 2140*, 2180 og 2190.</i>
-----------------	---

Life Overdrev II (Dry Grassland in Denmark – Restoration and Conservation) (2010 – 2013)

Life REDCOHA (Restoration of Danish Coastal Habitats) (2013 – 2018)

Indsatser gennemført på offentlige arealer

Naturstyrelsen har gennemført 108 indsatser i dette Natura 2000 område i perioden 2010-2015. Disse indsatser omfattede bekæmpelse af invasive arter, rydning af opvækst, mosaik afbrænding, fjernelse af hegning og græsning af hedearealerne. Indsatserne omfattede et areal der udgør i alt 3.437 ha. En mere konkret redegørelse af Naturstyrelsens indsats kan ses på Naturstyrelsens [hjemmeside](#).

Opfyldelse af mål i seneste handleplan i forhold til ny habitat-kortlægning*

I 2010-2011 blev der gennemført en ny og mere detaljeret kortlægning af habitatnatur i samtlige Natura 2000-områder. Handleplanen for 1. planperiode (2010-2015) bygger på kortlægningen fra 2004-2006. Da der er sket en del ændringer mellem de to kortlægninger, har det betydet, at nogle af de planlagte tiltag i 1. planperiode enten ikke har kunnet gennemføres eller at der ikke har været det først vurderede behov. For natura 2000-område nr. 24 Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø var der i 1. planperiode vurderet at arealet med habitatnatur kunne øges med 1-3 ha. Nedenfor er det beskrevet hvilken betydning den nye kortlægning har haft for kommunen.

Ved den nye kortlægning er arealet med kalkoverdrev øget med 24 ha og arealet med surt overdrev er øget med 2,4 ha. Arealet hvor det er muligt at lave ny natur er derfor generelt blevet mindre, uden at der er sket en decideret indsats. Thisted Kommune vil ikke i 2. planperiode arbejde på en indsats, da målet for første plan, jf. ovenstående, er nået.

* Tallene i dette tekststykke omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner.

Figur 2: Udsigt over Hanstholm Reservatet. Fotograf: María Bartolomé Criado

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for område nr. 24 Hanstholm Reservatet, Hanstholm Knuden, Nors Sø og Vandet Sø, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Den statslige Natura 2000-plan inklusiv indsatsprogrammet kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#), mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst	0 ha	0 - 38 ha	Op til 38 ha
	Forbedring af hydrologi	0 ha	0 - 9 ha	Op til 9 ha
	Græsning, høslæt, afskrælning eller afbrænding	55 ha	0 - 132,5 ha	Op til 187,5 ha
	Bekæmpe invasive arter	0 ha	0 - 6,5 ha	Op til 6,5 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper*

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Sikring af levested [Rørdrum]	0 ha	0 - 0,2 ha	Op til 0,2 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Følgende kriterier er blevet anvendt til at beregne det samlede behov for ny indsats i tabel 3:

- Rydning af uønsket opvækst: lysåbne naturtyper med vedplantedække over eller lig 10-25 %.
- Forbedring af hydrologi: arealer hvor det er blevet vurderet i basisanalysen, at der er uhensigtsmæssig hydrologi.
- Græsning, høslæt, afskrælning eller afbrænding: lysåbne arealer, hvor der ikke er MVJ-aftaler eller tilsvarende græsningsaftaler.
- Bekæmpelse af invasive arter: arealer hvor arealandel med invasive arter er over eller lig 10 %.

Thisted Kommune har ikke nødvendigvis kendskab til alle naturpleje projekter i Natura 2000 området. Det er derfor muligt, at områder hvor der er igangværende indsats (men hvor der ikke er søgt tilskud) fremgår i tabel 3 som arealer med behov for indsats.

Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper

Ud over de tiltag, der er nævnt i tabel 4, er der ingen specifik indsats for arter, udover indsatserne for naturtyperne og indsatsen på offentlige arealer, hvor ejer gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Indsatsen for naturtyperne forventes i væsentligt omfang at bidrage til at sikre egnede levesteder for arterne.

Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planens indsatsprogram er findes for området følgende retningslinjer:

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Igangsatte Life-projekter afsluttes.
5. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
6. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Område specifikke retningslinjer

1. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
2. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grågrøn klit, klitlavning og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
3. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtyperne klithede, klitlavning, kalkoverdrev samt levesteder for arten liden najade og trækfuglen sædgå, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer.

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne mellem Thisted Kommune og Naturstyrelsen Thy for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram. Fordeling af indsatser mellem handleplansmyndighed og offentlige lodsejere er angivet i tabel 5.

Tabel 5. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere

Indsats	Offentlig lodsejer	
	Thisted Kommune	Naturstyrelsen
Generelle retningslinjer		
2. og 3. Der arbejdes for at sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje samt sikre egnede levesteder for områdets arter.	Op til 179,5 ha	Op til 4.041,5 ha
5. Genrydning af uønsket opvækst og øvrig indsatsvedligeholdelse.	55 ha	0 ha
Specifikke retningslinjer		
1. Indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved efterfølgende pleje.	0 ha	Op til 4.410 ha
2. Bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grågrøn klit, klitlavning og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %	Op til 6,5 ha	Op til 900 ha

Prioritering af den forventede indsats

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 3 og 4). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag. Underpunkterne til de enkelte prioriteter står i vilkårlig rækkefølge.

1. prioritet er at sikre fortsat pleje af de arealer hvor en indsats er påbegyndt i 1. planperiode.
 - Opretholdelse af eksisterende naturplejeaftaler.
 - Gennemførelse af igangværende projekter.
2. prioritet er at forbedre tilstanden for naturtyper med ugunstig bevaringsstatus.
 - Projekter hvor lodsejere har særligt sårbare naturtyper og arter.
 - Projekter hvor lodsejere selv henvender sig med interesse i at gennemføre en plejeindsats.
 - Projekter med mulighed for ekstern finansiering.
3. prioritet er at kontakte private lodsejere for at implementere handleplanen for 2. planperiode.
4. prioritet er at bekæmpe invasive arter.
 - Projekter hvor lodsejere selv henvender sig med interesse i at gennemføre en plejeindsats.
 - Projekter hvor lodsejere har særligt sårbare naturtyper og arter
5. prioritet er at sikre og forbedre levestederne for ynglefugle på udpegningsgrundlaget.

Figur 3. Klokkelyng, en meget typisk hedeplante. Fotograf: Marie Paarup Thomsen

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Thisted Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabeller 3 og 4, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Table 5 viser kommunens plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Table 5. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Orientering af Grønne Råd om projektstatus	Kommunerne afholder møder 3 gange årligt.	Hele planperioden, når det er relevant	Thisted Kommune
Naturplejenetværk for Nordvestjylland	Løbende kontakt med netværket i forbindelse med forskellige projekter.	Hele planperioden	Thisted Kommune
Facilitering af tilskudsordninger	Bidrage med oplysninger og udbredelse af Natura 2000 tilskudsordningerne til lodsejere.	Hele planperioden, dog primært i tilknytning til ansøgningsrunderne.	Thisted Kommune
Nationalpark Thy	Løbende kontakt med Nationalpark Thy i forbindelse med planlægning af nye projekter.	Hele planperioden, når det er relevant	Thisted Kommune

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det, i mange tilfælde, ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N24 Hanstholm Reservat, Nors Sø og Vandet Sø og vedrører Naturstyrelsens areal på 4.840 ha.

Natura 2000- området består af to habitatområder H24 og H220 og et fuglebeskyttelsesområde nr. F22. Området består af et af Europas største og fineste klitområder beliggende syd for Hanstholm, samt to større, kalkrige søer, Nors Sø og Vandet Sø. Klitområdet består af store arealer med klithede og fugtige klitlavninger, samt mange næringsfattige søer. Desuden findes mange andre klittyper, samt kalkrige overdrev, sure overdrev og rigkær i området. En del af Tved og Vilsbøl klitplantager indgår desuden i området. I området indgår også Hanstholm Knuden med sin karakteristiske langstrakte kystskrænt med blottet kalkbund og artsrig overdrevsvegetation, samt forskellige klittyper på den gamle havbund nedenfor skrænten.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Miljøstyrelsens kan der også findes forklaring af begreber mv.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit og klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Kommunen og Naturstyrelsen skal være særlig opmærksomme på naturtyperne klithede, klitlavning, kalkoverdrev samt levesteder for arten liden najade og trækfuglen sædgås, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
6230	Surt overdrev	17,4
7230	Rigkær	1,5
2130	Grå/grøn klit	516,1
2140	Klithede	2158,9
6210	Kalkoverdrev	31,5
2190	Klitlavning	824,1
4030	Tør hede	4,6
2160	Havtornklit	21,8
2170	Grårisklit	56,9
2120	Hvid klit	6,9
2110	Forklit	0,4
I alt		3640,2

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

Table II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
	Naturtype	Målsætning	Total	
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	11,1
			Naturtypebevarende pleje	426,3
			Forbedring af hydrologi	54,7
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	36,3
			Naturtypebevarende pleje	2105,4
			Forbedring af hydrologi	601,2
	6210	Kalkoverdrev	Naturtypebevarende pleje	26,8
			Forbedring af hydrologi	1,6
	2160	Havtornklit	Naturtypebevarende pleje	2,7
	2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	635,6
			Forbedring af hydrologi	29,7
	2170	Grårisklit	Naturtypebevarende pleje	50,7
			Forbedring af hydrologi	8,6
	6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	17,4
			Forbedring af hydrologi	1,1
	7230	Rigkær	Naturtypebevarende pleje	1,5
			Forbedring af hydrologi	0,6
	2120	Hvid klit	Naturtypebevarende pleje	6,9
	2110	Forklit	Sikring af naturtypen	0,4
	4030	Tør hede	Naturtypebevarende pleje	4,6

Table III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
	Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total	
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	118,5
			Rydning af opvækst	Eksisterende	100,9
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	5,4
			Græsning	Eksisterende	102,8
			Afbrænding	Eksisterende	275,6
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	441,1
	2140	Klithede	Rydning af opvækst	Eksisterende	103,9
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	2089,9
			Græsning	Eksisterende	30,3
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	138,2

				Eksisterende	282,0
			Afbrænding	Eksisterende	1811,3
			Slæt - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	24,2
	6210	Kalkoverdrev	Rydning af opvækst	Eksisterende	26,8
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	3,3
			Græsning	Eksisterende	21,3
			Afbrænding	Eksisterende	1,6
	2160	Havtornklit	Bekæmpelse af invasive	Nyt	2,1
			Rydning af opvækst	Eksisterende	2,7
			Græsning	Eksisterende	0,5
	2190	Klitlavning	Bekæmpelse af invasive	Nyt	128,5
				Eksisterende	6,1
			Rydning af opvækst	Eksisterende	629,5
			Græsning	Eksisterende	41,3

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)

			Omfattet af eksisterende planlægning		
		Naturtype	Plejetiltag		Total
Eksisterende habitatnatur	2130	Grå/grøn klit	Hegning	Eksisterende	102,8
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Nyt	8,2
				Eksisterende	46,5
			Restaurering af vandhuller/søer	Eksisterende	30,0
			Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	4,0
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	209,5
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	29,6
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Nyt	261,0
				Eksisterende	261,8
			Restaurering af vandhuller/søer	Eksisterende	12,5
			Færdselsregulering ved skiltning	Eksisterende	36,3
	6210	Kalkoverdrev	Hegning	Eksisterende	24,5
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	1,6
			Restaurering af vandhuller/søer	Eksisterende	1,6
	2160	Havtornklit	Hegning	Eksisterende	0,5
	2190	Klitlavning	Hegning	Eksisterende	41,3

			Rydning af bevoksning	Eksisterende	6,1
			Aktiv lukning af dræn og	Nyt	24,6
				Eksisterende	29,7
	2170	Grårisklit	Aktiv lukning af dræn og	Nyt	8,2
				Eksisterende	8,6
	6230	Surt overdrev	Hegning	Eksisterende	3,5
			Restaurering af	Eksisterende	1,1
	7230	Rigkær	Hegning	Eksisterende	0,9
			Aktiv lukning af dræn og	Eksisterende	0,6

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Plejen af området lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for Trane og Stor Vandsalamander, som fremgår af tabel IV, der går ud på at genskabe den naturlige hydrologi.

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet.

Der foretages endvidere enkeltstående indgreb i form af lukning af grøfter i forbindelse med LIFE REDCOHA projektet, hvor hovedformålet er at genskabe den naturlige hydrologi til fordel for de udpegede fuglearter og Stor Vandsalamander.

Og af hensyn til Liden Najade gennemføres der ikke specifikke artsplejetiltag. Liden najade er fredet, og det betyder, at den ikke må samles ind, graves op eller ødelægges. Den forekommer kun i Nors Sø i Dk og er i kraftig tilbagegang.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for odder end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de

- udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for rørdrum og tinksmid inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
 - Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for trane, hjejle og mosehornugle som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
 - Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for sædgås som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H24 og H220 samt fuglebeskyttelsesområde F22.

Tabel 6. Naturtyper på udpegningsgrundlaget ¹

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed
		Thisted Kommune
2110	Forklit	-
2120	Hvid klit	5 ha
2130	Grå/grøn klit	66 ha
2140*	Klithede	36 ha
2160	Havtornklit	-
2170	Grårisklit	-
2190	Klitlavning	59 ha
3110	Lobeliesø	-
3140	Kransnålealge-sø	-
3150	Næringsrig sø	-
3160	Brunvandet sø	-
3260	Vandløb	-
4030	Tør hede	-
6210*	Kalkoverdrev	39 ha
6230*	Surt overdrev	3 ha
6430	Urtebræmme	-
7230	Rigkær	5ha
9110	Bøg på mor	-
9160	Ege-blandskov	-
91DO*	Skovbevokset tørvemose	-
91EO*	Elle- og askesov	-
I alt ¹		213 ha

¹ Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

*Prioriteret habitatnaturtype

Arter på udpegningsgrundlaget.

1166	Stor vandsalamander
1318	Damflagermus
1355	Odder
1833	Liden najade

Fugle på udpegningsgrundlaget.

Ynglefugle - og Trækfugle:

Rørdrum	(Y)
Trane	(Y)
Hjejle	(Y)
Tinksmed	(Y)
Mosehornugle	(Y)

Sædgås	(T)

(T): Trækfugl, (Y):Ynglefugl.

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 7. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper¹

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand					ha
		I	II	III	IV	Ingen tilstand	
2120	Hvid klit	-	5 ha	-	-	-	5
2130	Grå/grøn klit	2 ha	9 ha	55 ha	-	-	66
2140*	Klithede	-	28 ha	8 ha	-	-	36
2190	Klitlavning	-	23 ha	34	2	-	59
6210*	Kalkoverdrev	-	38,5 ha	0,5 ha	-	-	39
6230*	Surt overdrev	3 ha	-	-	-	-	3
7230	Rigkær	-	4 ha	1 ha	-	-	5
I alt ¹							213

¹ Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

*Prioriteret habitatnaturtype

